

ЛІТЕРАТУРА:

1. Зимняя И.А. Психологические аспекты обучения говорению на иностранном языке. – 2-е изд. – М.: Просвещение, 1985. – 160с.
2. Пассов Е.И. Основы коммуникативной методики обучения иноязычному общению. – М.: Русский язык, 1989. – 276 с.
3. Пехоша О.М. Освітні технології. – К.: А.С.К., 2006.
4. Шкваріна Т.М. Англійська мова для наймолодших. – Харків: Видавнича група “Основа”, 2004.
5. Шкваріна Т.М. Англійська мова для дітей дошкільного віку (програма, методичні рекомендації). – Умань: Видавничо-поліграфічне підприємство, 2003.

УДК 371.134: 502/504-053.4

О.О. Вашак

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ У ДОШКІЛЬНИКІВ ЕКОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНОЇ ПОВЕДІНКИ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ

У статті визначені особливості організації фахової підготовки майбутніх вихователів до формування у дітей дошкільного віку екологічно безпечної поведінки.

In the article defined the features of organization professional preparation of future educators to form in the children of preschool age ecologically safe conduct.

На сучасному етапі розвитку екологічної освіти й виховання та безпеки життєдіяльності зростає гостра потреба у підвищенні рівня професійної підготовки майбутніх педагогів. Формування готовності майбутнього фахівця до вирішення задач з екологічного виховання та безпеки життєдіяльності потребує не тільки високого рівня знань з екології, соціальної екології, валеології, а й пошуку нових підходів до реалізації виховного потенціалу системи освіти.

На нашу думку, певну роль у вирішенні вищезазначених проблем має відіграти систематичне та планомірне навчання підростаючого покоління освіченими педагогами-спеціалістами які б змогли вести кваліфіковану цілеспрямовану педагогічну роботу з виховання у дітей відповідального ставлення до світу природи, з формування елементарних навичок самозахисту дитини у природному довкіллі задля збереження свого життя, здоров'я та самої природи. Проблема різних аспектів підготовки майбутніх педагогів до проведення роботи з екологічного виховання з дітьми була предметом дослідження Л. Зятевої, С. Ніколаєвої, Н. Рижової, Н. Лисенко, Ю. Сизова, М.Дяченко. Н. Яришевої та інших, проте питання формування екологічно безпечної поведінки у дошкільників у природному довкіллі потребує подальшого дослідження.

Метою статті є визначення особливостей організації фахової підготовки майбутніх вихователів до формування у дітей дошкільного віку екологічно безпечної поведінки.

Завдання, висунуті нами, передбачають встановлення ролі професійно-орієнтованих навчальних дисциплін екологічного спрямування у професійній підготовці майбутніх вихователів до формування у дошкільників екологічно безпечної поведінки; забезпечення ефективності формування у студентів ціннісного ставлення до свого здоров'я й життя та природного довкілля.

Обов'язковим компонентом системи національного виховання і освіти в Україні є формування екологічно безпечної поведінки дошкільників. Саме в цей віковий період відбувається становлення особистості, приймаються певні норми і зразки поведінки, формуються ціннісні орієнтації на основі власних потреб і мотивів. Досягнення рівня екологічного стилю мислення та гармонійного розвитку особистості є критерієм

ефективності організації навчально-виховного процесу у дошкільному навчальному закладі. З метою збереження природного довкілля, а також життя та здоров'я, майбутні вихователі мають виховувати у дітей свідоме ставлення до загальнолюдських та природних цінностей. Лише на основі прийняття фахівцями та розуміння основних пріоритетів даного напрямку педагогічної діяльності, а також їх активного залучення до пізнавальної діяльності дозволить підготувати висококваліфікованих спеціалістів.

Навчальними планами підготовки педагогів-дошкільників передбачено вивчення декількох курсів, як, наприклад, психологія, фізіологія, екологія, валеологія, основи природознавства та методика ознайомлення дітей з природою, основи медичних знань, що пов'язані з безпекою життєдіяльності. Так, курс "Екологія", спрямований на вивчення студентами різних взаємовідносин між живими організмами та впливу на них навколишнього середовища, зокрема людського з урахуванням можливих наслідків. А суть одного із основних фахових курсів "Основ природознавства та методики ознайомлення дітей з природою" полягає у постійному акцентуванні на виявленні взаємозв'язків у природі, встановленні тих залежностей та законів природи, якими має керуватися людина у своїй поведінці. Фундаментальні концептуальні основи на яких базується цілісна система організації оздоровчих педагогічних технологій, спрямованих на формування ціннісного ставлення до власного здоров'я, дієвого підходу до його збереження і зміцнення, оптимальної організації навчання і праці, поведінкової стратегії, етичного відношення до себе, інших, оточуючого світу, покладено в основу курсу "Валеологія". Однак спеціальної, цілеспрямованої підготовки педагогів до навчання дітей дошкільного віку основам безпеки життєдіяльності не передбачено.

Особливу актуальність у зв'язку з вищезазначеними проблемами набуває задача підготовки педагогічних кадрів дошкільних навчальних закладів, здібних у повній мірі здійснювати вирішення одного з найважливіших завдань сьогодення – виховання у підростаючого покоління екологічного світогляду, мислення та культури заради збереження природного довкілля, особистого здоров'я та життя. Адже однією з головних функцій будь-якої держави є забезпечення безпеки дітей.

На нашу думку, засвоєнню такого матеріалу значною мірою сприятиме вивчення курсу "Екологія" та "Основи безпеки життєдіяльності" у процесі викладання яких, студенти під час виконання лабораторних, курсових, дипломних робіт, мали б змогу переглядати документальні фільми, слайди, які б демонстрували дію екологічних законів, небезпечних природних явищ на здоров'я та життя людей, катастроф, впливу людської діяльності на природу. Істотний вплив на формування екологічних знань та вмінь має і проведення диспутів зі студентами на зазначені теми. Адже під час диспутів, як вважає Фіцула М.М., зростає ймовірність створення передумов (психологічних, організаційних, пошукових) для розширення екологічного кругозору та відповідальності особистості. Цьому сприяють також науково-пошукові та науково-експериментальні дослідження студентів [9]

Майбутній вихователь, який намагається формувати у дошкільників екологічно безпечну поведінку, має бути відповідальним за ті знання, уміння й навички, яких набувають діти. Тому особливого значення набуває самостійна підготовка студентів, яка за своїм обсягом, значущістю та змістом, повинна перевищувати ті знання, яких вони набули упродовж навчання у вищому навчальному закладі (В.Буряк І.О.Донцов, М.П.Костюк, В.І.Русін та ін.). Забезпечити ефективність самостійної діяльності студентів у навчальному процесі можливо за умови належної науково-методичної бази.

Останнім часом з'явилась велика кількість наукових та методичних джерел, основною метою яких, є не тільки висвітлення питань безпечної життєдіяльності, а й навчання молоді забезпеченню самозахисту від шкідливого і небезпечного впливу як природного, так і антропогенного походження.

Так, деякі питання з безпеки життєдіяльності розглядаються у посібнику Хотунцева Ю.Я. "Екологія та екологічна безпека". Серед них питання природних засад виникнення несприятливих екологічних ситуацій (виверження вулканів, землетруси, зсуви,

повені, урагани, стихійні лиха, що завдають шкоди сільському господарству; загальні закономірності виникнення природних стихійних лих), надзвичайні екологічні ситуації, антропогенні фактори виникнення екстремальних екологічних ситуацій [8].

Новий напрям міждисциплінарних досліджень, який сформувався на стику природничих та гуманітарних наук, висвітлено у посібнику “Основи соціальної екології” Сітарова В.А. та Пустовойтова В.В. Авторами визначено предмет соціальної екології, розкритий її категоріальний апарат, аналіз ключових соціально-екологічних проблем. Окремо представлені основні напрямки прикладних соціально-екологічних досліджень. (екологія поведінки, екологічна психологія, екологічна педагогіка) [7].

З метою широкого впровадження тестування, яке передбачене кредитно-модульною системою оцінки знань студентів, науковцями Івановою І.В., Заплатинським В.М., Гвоздій С.П., розроблений збірник навчально-контролюючих тестів з дисципліни “Безпека життєдіяльності”. Посібник призначено для самостійного вивчення дисципліни “Безпека життєдіяльності” студентами, їхньої підготовки до поточного, модульного та підсумкового контролю. Завдяки посібнику, студенти можуть перевірити свої знання перед контрольними заходами. Водночас, як вважають автори, посібник є актуальним і для викладачів, бо за допомогою поданих тестів в умовах кредитно-модульної системи навчання, вони матимуть змогу моделювати різні варіанти завдань для індивідуальної та самостійної роботи студентів, здійснювати різні види контролю знань [3].

Оволодіння такого роду знаннями дозволяє студентам у процесі самостійної підготовки визначитися із основними поняттями: безпека, небезпека, екологічно безпечна поведінка, а також бути обізнаними з екологічними проблемами. З метою усвідомленого ставлення до екологічних проблем, доцільним було б використання майбутніми вихователями, так би мовити, презентацій індивідуальних програм або схем, що дало б змогу структурувати зміст навчального матеріалу. Використання ж студентами певної кількості літературних джерел у процесі підготовки до презентацій, сприяє формуванню у майбутніх фахівців уміння доводити власну точку зору, а відтак і формувати педагогічний стиль мислення.

Результатом фахової підготовки студентів має стати переконливість у тому, що сформовані у дошкільників екологічні знання та уявлення будуть сприяти розвитку почуття обережності у природі, екологічного стилю мислення та екологічної культури у дітей. Відтак усвідомлення значення найважливіших цінностей людини – життя та здоров’я, а також ролі екологічно безпечної поведінки особистості у природі, повинно стати основною перевагою у навчально-виховному процесі дошкільного навчального закладу. Процес виховання повинен передбачати привчання особистості до позитивної екологічної поведінки і виробляти звичку до неї. Це завдання можна розв’язати у процесі конкретної екологічної діяльності, що в певних умовах сприяє виробленню вмінь, звичок, рис характеру, засобів поведінки. Цьому сприяють такі методи як привчання, вправи, доручення, виховні ситуації. Зазначені методи студенти можуть обговорювати та аналізувати під час презентацій особистих програм, диспутів, лабораторних занять.

Отже, розкриті нами певні аспекти організації фахової підготовки майбутніх вихователів до здійснення ефективного виховання у дітей дошкільного віку екологічно безпечної поведінки, ґрунтуються на активній навчальній діяльності студентів, умінні творчо мислити, формуванні у них усвідомленого ціннісного ставлення до особистого здоров’я, життя та природного довкілля. Вони потребують подальшого дослідження.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Богініч О. Проблема наступності дошкільної та початкової освіти у фаховій підготовці // Збірник наукових праць (спецкурс): Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції “Реалізація принципу наступності дошкільної та початкової ланок у контексті суб’єктної освіти”. 17-18 травня 2007 року / За заг. ред. проф. В.І. Сипчинка. – Слов’янськ: Видавничий центр СДПУ, 2007. – 415 с.

2. Гвоздїй С.П. Підготовка майбутніх учителів природничого циклу до навчання школярів основ безпечної поведінки. Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук: 13.00.04 / Південноукраїнський дер. пед. університет імені К.Д.Ушинського. – Одеса, 2007. – 220 с.
3. Іванова І.В., Заплатинський В.М., Гвоздїй С.П. Безпека життєдіяльності: навчально-контролюючі тести. – Навч. посібник. – К.: Самміт-книга, 2005. – 148 с.
4. Качинський А., Загороднюк П. Без наукових засад екобезпеку не вибудуєш // Віче. Теоретичний і громадсько-політичний журнал. – № 1 (70). Січень. – 1998.
5. Зятева Л.А. Экологически безопасная личность // Мир образования – образование в мире. – 2005. – №4. – С. 93-106.
6. Сизов Ю., Дяченко Н. “Экологическое сознание как доминанта экологической культуры и пути его формирования” // Імідж сучасного педагога №5-6 (34-35), 2003. – С. 32.
7. Ситаров В.А., Пустовойтов В.В. Социальная экология: Учеб. пос. для студ. высш. пед. учеб. заведений. – М.: Издательский центр “Академия”, 2000. – 280 с.
8. Хотунцев Ю.Я. Экология и экологическая безопасность: Учеб. пос. для студ. высш. уч. зав. – М., 2004. – С. 318.
9. Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: Академвидав, 2006. – 352 с.

УДК 378

Т.А. Ганніченко

***МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ
МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ ЗАСОБАМИ ДИДАКТИЧНОЇ ГРИ
НА ЗАНЯТТЯХ З МОВ***

У статті розглянута модель формування комунікативної компетенції майбутніх економістів засобами дидактичної гри на заняттях з мов, визначені її складові.

The model of formation of communicative competence of future economists by means of didactic game on language lessons is considered in the article, its components are determined.

За новими освітніми тенденціями в галузі мовної освіти, основною метою навчання мови є формування комунікативної компетенції майбутнього спеціаліста [3]. У процесі навчання мов студентів-нефілологів, зокрема майбутніх економістів, ми виявили, що одним із найбільш ефективних методів для формування комунікативної компетенції на заняттях з мов є дидактична гра. Дане припущення спонукало нас до проведення дослідження щодо ефективності використання цього методу у навчанні мов студентів-економістів. Експеримент передбачав, передусім, створення експериментальної моделі формування комунікативної компетенції.

Теоретико-методологічною основою для створення науково обґрунтованої моделі формування комунікативної компетенції майбутніх економістів є положення системного підходу (В.П.Беспалько, Т.А.Ільїна та ін.), діяльнісного (А.Й.Багмут, М.С.Вашуленко, І.О.Зимня, В.К.Іваненко, А.Й.Капська, М.І.Пентилюк, Т.Ф.Потоцька, Г.М.Сагач, Н.Ф.Тализіна, О.М.Хорошковська та ін.), особистісно орієнтованого (М.А.Алексєєв, О.В.Бондаревська, В.В.Рибалка, В.В.Серіков, І.С.Якиманська та ін.), контекстного (А.А.Вербицький та ін.), комунікативного (О.М.Біляєв, І.Л.Бім, М.С.Вашуленко, М.І.Гез, І.П.Гудзик, О.В.Дудников, Г.О.Китайгородська, Т.О.Ладиженська, О.О.Леонтєв, В.Я.Мельничайко, А.В.Мудрик, Є.І.Пассов, Н.А.Пашківська, М.І.Пентилюк, К.М.Плиско, М.М.Скаткін, А.Є. Супрун, Л.В.Скурагівський, Л.П.Федоренко, О.Н.Хорошковська та ін.), технологічного (В.П.Беспалько, М.В.Кларін, Н.В.Кузьміна, В.О.Сластьонін, С.А.Смірнов, Ю.Г.Татур, А.І.Уман та ін.) підходів.